

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Матеріали Всеукраїнської
науково-методичної конференції
(10 - 12 квітня 2019 року, м. Одеса)**

У збірнику опубліковано матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 10 - 12 квітня 2019 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти»

Редакційна колегія:

- Сгоров Б.В.** - ректор Одеської національної академії харчових технологій, д. т. н., професор (голова редакційної колегії)
- Тришин Ф.А.** - проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
- Мардар М.Р.** - проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, д. т. н., професор
- Кананихіна О.М.** - проректор з науково-педагогічної та виховної роботи, соціальних питань, оздоровлення і спорту, к. т. н., доцент
- Мураховський В.Г.** - директор Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент
- Волков В.Е.** - д. т. н., професор кафедри Вищої та прикладної математики
- Корнієнко Ю.К.** - директор центру дистанційної освіти, к. ф.-м. н., доцент
- Радіонова О.В.** - к. т. н., доцент кафедри Технології вина та енології
- Купріна Н.М.** - декан факультету економіки, бізнесу і контролю, к. е. н., доцент
- Хобін В.А.** - директор Навчально-наукового центру інформаційних технологій, д. т. н., професор
- Сярова А.С.** методист Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти

Оргкомітет Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

харчових продуктів і пакувальних матеріалів, показник заломлення соків, визначають оптичну активність цукру, вимірюють електропровідність соків і таке інше.

Вважаємо за доцільне вивчити і застосувати в ОНАХТ досвід розвинених країн щодо наявності спецкурсу «Фізика харчових продуктів» та ввести таку дисципліну на 4 курсі для студентів технологічних спеціальностей.

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

М.М. Зацеркляний,

**Т.Б. Столевич (Одеський національний політехнічний університет,
м. Одеса, Україна)**

Екологічне виховання - тривалий багатофакторний цілеспрямований процес формування екологічної свідомості й екологічної культури. Результатом екологічного виховання людини є формування мотивів, потреб, звичок цілеспрямованої екологічної поведінки та природоохоронної діяльності, здорового способу життя.

Основою екологічного виховання студентів є екологічно зорієнтована педагогіка. Вона охоплює принцип природовідповідності, екологію соціального середовища, екологію внутрішнього світу людини, екологізацію навчання та виховання.

Головний принцип - природовідповідність в педагогіці. Відповідно до нього людина - це частина природи, яка живе за її законами. Якщо у природі все відбувається розумно і доцільно, то й процес виховання та навчання треба будувати природовідповідно. Щоб навчання було не тільки приємним, а й ґрунтовним, необхідно дотримуватися визначеного порядку і послідовності у передачі знань, із суворим урахуванням особливостей студентів, їх інтересів, їх психіки в цілому.

Формування людини залежить від наявності трьох факторів: природи людини, речей її і людей, що її оточують (середовища).

Ушинський К.Д. виділяв три складові принципу природовідповідності:

- глибоке пізнання природи людини, її анатоμο-фізіологічних і психологічних особливостей;
- наближення змісту й організації педагогічного процесу до людської природи;
- орієнтація виховання на народні традиції, звичаї.

Різні природні особливості людей детермінують перебіг і результати педагогічного процесу.

Екологія соціального середовища - це наступний компонент екологічно орієнтованої педагогіки. Соціальне середовище є внутрішнім і зовнішнім. Внутрішнє - охоплює родину і середовище вищого навчального закладу.

Зовнішнє - суспільство, у якому живе людина. Однак несприятливі сучасні економічні, політичні, соціальні умови в країні не сприяють створенню гуманного суспільства. На цей процес ми вплинути неспроможні, чого не можна сказати про внутрішнє середовище.

Головним завданням педагогів академії як вищого навчально-виховного закладу є створення у студентських колективах атмосфери взаємоповаги, довіри, гуманності.

Особистість викладача відіграє роль у справі виховання і навчання. Від того, який стиль взаємин зі студентами він обирає, якими особистісними якостями володіє, наскільки професійно компетентний, залежить ставлення студентів до навчання, до вищого навчального закладу у цілому.

Важливою умовою розвитку у навчальному закладі творчого начала, а також його демократизації є формування у кожного педагога установки на емоційну самовіддачу. Емоційний фактор необхідний для виховання позитивного ставлення людини до навчання.

Справжнє навчання ґрунтується на збігу студентської волі і викладацької майстерності. Від педагога залежить: стане для студента заняття лише процесом передачі знань чи потребою розуму, душі, радістю людського спілкування.

Більшість студентів не докладають зусиль для того, щоб справді вчитися, через неготовність закладів вищої освіти йти назустріч задоволенню їхніх психоемоційних потреб.

Наявні проблеми можна розв'язати тільки в умовах особистісно орієнтованого навчання і виховання, що є основою створення гуманістичних закладів освіти.

Екологія внутрішнього світу людини пов'язана з вихованням високоморальної особистості, екологічної свідомості, екологічної культури, екологічного мислення. Екологічну свідомість можна визначити як сукупність знань, уявлень людини про його взаємини, взаємозв'язки, взаємозалежності, взаємодії зі світом природи. На цій основі формуються відповідне позитивне ставлення до природи, а також усвідомлення людиною себе як її частини.

Найважливіші функції екологічної свідомості: просвітня, розвивальна, виховна, організуюча, прогностична.

Ефективна реалізація в навчально-виховному процесі функцій екологічної свідомості веде до формування у людини екологічної культури, яка включає екологічні знання, зацікавленість у природоохоронній діяльності, компетентне її здійснення, багатство морально-естетичних почуттів, емоцій, переживань.

Формування екологічної свідомості - тривалий і поступовий процес, що припускає добре організовану систему поетапно проведених заходів для засвоєння екологічних знань і виховання екологічно правильної поведінки. Провідними елементами формування екологічної свідомості є такі: знання (засвоєння основних наукових понять про природу, екологічних проблем);

усвідомлення (виховання свідомого ставлення до довкілля); ставлення (розуміння природи як унікальної цінності і джерела матеріальних і духовних сил людини); навички (здатність практичного засвоєння довкілля і його охорони); діяльність (участь у вирішенні екологічних проблем).

Екологічну свідомість можна успішно формувати на основі ідеальної динамічної моделі майбутнього типу відносин суспільства і природи, окремої людини і природи, базованої на понятті «ноосфера». Внутрішній світ кожної людини пов'язаний з ноосферою і впливає на неї. Виховання екології внутрішнього світу людини сприятливо впливатиме на ноосферні процеси.

Вплив людини на навколишню природу зростає настільки швидко, що не за горами той час, коли вона перетвориться в основну геологоутворюючу силу. Вона повинна буде взяти на себе відповідальність за майбутній розвиток природи. Розвиток навколишнього середовища і суспільства зробиться нерозривним. Біосфера перейде один раз у сферу розуму - ноосферу. Відбудеться велике об'єднання, внаслідок якого розвиток планети буде спрямовуватися силою розуму.

На сьогодні все більше зростає прикладне значення науки, виникають нові галузі знань. Структура наукового знання зараз сприймається як прояв ноосфери. Отже, біосфера змінюється під впливом людської думки і людської праці.

Серед глобальних проблем людства першорядного значення набули нині проблеми екології. Екологія - це наука про відносини рослинних і живих організмів та створених ними співтовариств між собою і з довкіллям.

Під впливом продуктивної діяльності людини на нашій планеті розвиваються процеси, що погіршують середовище життя живих організмів, згубно впливають на здоров'я людей. Деякі такі процеси через необоротність переростають в екологічні нещастя, їхні наслідки можуть виявитися в різних регіонах Землі в будь-який час, тому що все в природі взаємозалежне. Ніхто ніколи не може почувати себе в безпеці, якщо десь кимось порушується природна рівновага, заподіюються збитки біосфері, забруднюється довкілля.

Пізнання і розумне дотримання законів природи в будь-якій практичній діяльності людини - це шлях, який не тільки допомагає уникнути виснаження природних ресурсів, а й домогтися збагачення їх.

Провідним принципом сучасної педагогіки є принцип гуманізму. Гуманізація освіти полягає в утвердженні людини як вищої соціальної цінності, найбільш повному розкритті її здібностей і задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритетності загальнолюдських цінностей, гармонії відносин людини і довкілля, суспільства, природи. Отже, виховання і навчання мають будуватися з урахуванням індивідуальних здібностей людини, можливостей, інтересів, що є одним із напрямів реалізації принципу природовідповідності виховання, навчання.

Сутність методологічного принципу екологічної психопедагогіки (тому що педагогіка тісно пов'язана з психологією) полягає в суворій відповідності

педагогічного процесу екологічної освіти психологічному процесу формування екологічної свідомості. Це положення має втілюватися з урахуванням вікових особливостей людини.

Процес виховання містить крім етапу формування свідомості, етап формування емоційно-вольової сфери через ставлення студента до того чи іншого вчинку, а через нього до дії. Вихованість припускає не тільки знання норм поведінки, а неможливість порушення норм, що стали внутрішніми регуляторами дій і вчинків.

Психологічні особливості процесу формування екологічної свідомості в студентському віці детермінують концентрацію педагогічних зусиль на формуванні відповідної системи уявлень і на освоєнні систематичних технологій взаємодії особистості зі світом природи.

З основного методологічного принципу екологічної психопедагогіки виникає необхідність задіяти всі канали у процесі формування екологічної свідомості, стимулювати дію відповідних механізмів, будувати педагогічний процес відповідно до індивідуальних і вікових особливостей студентів.

Дуже важливим завданням вищого навчального закладу є ефективна організація екологічного виховання й освіти. Необхідно навчити студентів розуміти цілісність природи Землі, єдність її процесів, зв'язок людини з природою. Будь-яку діяльність людини, її поведінку стосовно природи слід погодити з її законами. Тут розвивається почуття причетності до природи, відчуття її натхненності, що не дозволить людині ставитися до неї неохайно.

Людина має відчутти на собі, що спілкування з природою підвищує настрій, лікує, знімає втому, перенапруження. Крім того, почуття цінності довкілля збагачує духовний світ людини. Отже, природа є необхідною, але не достатньою умовою формування гармонійно розвиненої особистості, а також джерелом здоров'я, творчості людей.

Предмети як природничо-наукового, так і гуманітарного циклу, мають бути екологічно орієнтовані. Під час вивчення їх вибирають для розгляду ті питання екології, що відповідають змісту певного навчального предмета. У курсі біології розглядають взаємозв'язок людини і біосфери, стан і охорону окремих природних ресурсів, взаємодію між живими організмами і середовищем їх життя. Вивчення географії дасть можливість зрозуміти глобальні екологічні проблеми, ознайомить з проблемами використання природних багатств і їх охорони. Вивчити методи боротьби із забрудненням довкілля дасть можливість хімія. Фізичні знання допоможуть розібратися в тому, які новітні технології сучасного виробництва не шкідливі, а які завдають непоправної шкоди природі, чого не можна допустити. Суспільствознавство розкриє закономірності взаємодії суспільства і природи (соціальна екологія), а також допоможе поглибити юридичні та морально-етичні поняття про особисту цивільну відповідальність кожної людини за долю природного середовища. Умовою, що сприяє формуванню почуття любові до природи, замилювання її красою, є практична підготовка студентів.

Перед викладачами стоїть завдання пошуку шляхів, засобів, методів гуманізації навчальних предметів. Зміст математичних задач з екологічною спрямованістю має допомогти студентам одержати інформацію про масштаби екологічної катастрофи на сучасному етапі, замислитися про можливі шляхи виходу із ситуації, що склалася, усвідомити роль власної поведінки стосовно природи, зрозуміти тісний взаємозв'язок людини і природи.

У процесі роботи над формуванням екологічних завдань відбувається постійний обмін інформацією між студентами. Важливо те, щоб вони обмінювалися один з одним інформацією, одержаною ними самостійно, цікавою для них за змістом. Ця інформація сприятиме формуванню у студентів інформаційної потреби, розвиток якої приведе до формування пізнавальної потреби. Сполучення насиченого інформаційного середовища з пізнавальним інтересом буде впливати на формування пізнавальної потреби.

З погляду синергетики сполучення репродуктивної і творчої діяльності дає бурхливий сплеск інформації, а внаслідок її цілеспрямованого добору й інтегрування відбувається утворення і становлення чогось нового. Отже, якщо інформація, що надходить - екологічна, то відбувається становлення екологічної культури.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТІВ КНТІС ОНАХТ

В.О. Волчок

На другому курсі коледжу нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНАХТ за спеціальністю нафтогазова інженерія та технології електромеханічного відділення навчаються 24 хлопця. З бесіди з класним керівником було встановлено, що у групі немає відмінників, проте сформованість пізнавальної мотивації в учнів на достатньому рівні. До навчальних предметів вони ставляться з інтересом та відповідальністю. Більшість групи на парах виявляє активність та зацікавленість.

Методом педагогічного спостереження було виявлено, що не у всіх учнів групи розвинена самостійність у навчальній діяльності. Невисокий рівень працездатності іноді заважає деяким студентам засвоїти багато теоретичного матеріалу та самостійно виконати вправу з нової для них теми, тому в роботі з групою важливо звертати на це увагу.

Студенти охоче працюють з інтернет-джерелами та підручниками в електронному форматі, але вони мало цікавляться друкованими виданнями та часто відволікаються під час роботи на ігри та використання соціальних мереж на смартфонах та інших гаджетах.

Тест Г. Айзенка «Діагностика ригідності» (анкета з 10 запитань; джерело: «Альманах психологических тестов», 1996) допоміг встановити гнучкість

Вплив викладача на мотивацію студентів до саморозвитку В.І. Булюк, В.Г. Мураховський	35
Структурні зміни в освіті та науці в новітній парадигмі соціально-економічного розвитку України С.А. Бондаренко	37
Методичні підходи до визначення ємності ринку в дипломних роботах бакалаврів і магістрів О.М. Голодонюк, В.В. Мільчева	40
Сучасні політичні ідеології: актуальність політичного вибору та соціальна підтримка в Україні С.А. Дмитрашко	43
Розвиток доброчесності і боротьба з корупцією Г.А. Шевченко	45
Проблеми опрацювання наукової та учбової інформації Є.В. Іванов	45
Елементи сторітелінгу на заняттях, присвячених чорнобильській трагедії (на прикладі двох ЗВО: Одеської національної академії харчових технологій та Одеського національного університету імені І.І. Мечникова) І.С. Дружкова, А.Ф. Коваленко	46
Про доцільність введення в ОНАХТ спецкурсу «Фізика харчових продуктів» О.Є. Сергєєва	51
Екологічне виховання студентської молоді М.М. Зацеркляний, Т.Б. Столевич	52
Психолого-педагогічна характеристика студентів КНТІС ОНАХТ В.О. Волчок	56
Моніторинг навчальних дисциплін та побудова їх рейтингу з метою оптимізації контенту та підвищення якості викладання А.В. Селіванова, А.С. Винник	58
Забезпечення інноваційного розвитку освітнього процесу через ефективну співдружність «виробництво - університети» К.В. Свідло	59
Забезпечення якості вищої освіти в контексті вимог європейських стандартів ESG 2015 М.М. Бойко	61
Академічна доброчесність як явище в освітньому просторі України та засіб підвищення якості освіти Л.Т. Рябовол	64
Науково-практичні конференції як складова взаємодії науки, освіти і практики в ЗВО Т.В. Стрікаленко, Т.П. Григор'єва	67
Деякі підходи до організації навчального процесу В.І. Мілованов, В.О. Буданов	70